

llavors o dels afegits més tard: «viuríem junts: jo seria pescador, patró de barca --- Un bon descans. Sa meua veïeta em *gomboldaria*: sempre la tindria as meu costat com un àngel de sa gorda», «se tragué de sota l'aixella un capot --- i ell mateix me'l va posar ---. —Vaja, té: ja està *gomboldada*», «la seva mare restà viuda --- i, escarrassada amb els quefers de casa --- poques estones havia pogut dedicar al *gomboldatge* i «educació del fill» (*Pinya de Rosa* II, 26, 83, 141).

Com que Ruyra era el consultor constant que prenia Fabra en la redacció del diccionari, la definició del *DFa*. té tota la garantia d'autenticitat quant al parlar vell de Blanes: «tenir sollicitud (d'algú) fent tot allò que ell tot sol no podria o no sabia fer», i també «posar (alguna cosa) en condicions que la facin més apta a un objecte» amb l'ex.: «¿com haveu *gomboldat* aquests matalassos?» ¿Pensarem nosaltres també que aquesta *-d-* sigui afegida per una contaminació? Llavors, el que proposa Spitzer no convenç gens: mots massa diferents;² més peu hi donaria *maldar* que té *-d-* o bé *acomodar*; no obstant, el matís d'aquell és ben diferent, i el d'aquest s'hi acostava molt per sentit i forma, però *acomodar* justament és un mot més castellà que català, recent i poc popular en el nostre ús, i d'un to estilístic ben diferent. Tanmateix això?

Convenceria més explicar-ho tot plegat, i prescindint del tot de CUMULARE, partir de CONVOLARE i un seu freqüentatiu CONVOLITARE. Aquest no pot prescindir del tot d'un asterisc, però quasi que sí, perquè VOLITARE és tan freqüent com el seu primitiu VOLARE: notem que aquí la conjugació anòmala (però general) *volitum* era la base del freqüentatiu VOLITARE, i que aquest és un mot tan freqüent com VOLARE, i propi de totes les èpoques del llatí: «voleter», «volar çà et là: *umbrae volitant inter vivos*», Lucreci, Virgili, Ovidi, Ciceró ---.

Ara bé, aquí la formació amb prefix *CON-* fa força la conservació del grup *-mb-* (*combatre, convenir, conversar, combès, embullar, embair, embolcar* etc.): un entrebanc, doncs, que s'esvairia. S'explicaria tota sola bona part de la fraseologia: és com si s'hagués dit *la neu s'aconvola en les congestes* (> *s'hi agombola*) duta pel vent (com hem de dir-ho cada hivern tots els muntanyencs);³ *la gent s'aconvola en els llocs de divertiment o de transport* ('hi acut en massa, s'hi agombola').⁴⁵ *Licitum est convolare in secundas nuptias*: parla Justinà en el Digest;⁴ de *convolar en matrimoni* o *en amor* es passava a 'fer l'amor, acaronar', d'on *agombolar un infant, una noia*. I *CONVOLITARE 'fer això repetidament' > *gomboldar el pobre vellet* etc.

Notem d'altra banda que hi va haver accs. intermèdies, com ja he dit, entre les dues principals, i aquestes s'expliquen directament dins aquest ordre d'idees etimològic: «unir, juntar: *s'hi agombola* an es costat per parlar una estona», Mallorca (*DAg.*, § 2) —*convolvit eo locuturus*—; «unir, juntar, associar» (*DAMen.*; «unir, ajuntar, una cosa a s'altra», Tarongí). «Hem trobat ple l'hostal principal, i mos hem haguts d'agombolar dins un altre, de molt bona gent, però un poc massa primitiu, i de poca cabuda; per no ballar tan

estrets, J. B. m'ha donat cobri a la Rectoria», AMAlco-ver (*BDLC* XII, 225): també aquí podríem arribar des de CONVOLARE OMNES EODEM. I notem que des d'aquí també s'arribava a 'apilotar-se, encabir-se estretament' a Mallorca: l'acc. que s'ha criticat. «El pler no *es gombolda* / bé amb la soledat: / vull pompa i grifolda, / fressa i societat!», Ruyra (*El País del Pler*, O. C., 960b); però això ja no és ben bé l'acc. 'posar (una cosa) en condicions que la facin més apta a un objecte', encara que resti a la vora d'aquesta idea sinó més aviat 'compaginar-se, conjuminar-se', i de nou som encara entorn de CONVOLARE (o CONVOLITARE).

Hi hauria encara explicacions possibles amb caràcter complementari; i en efecte: començo per reconèixer que CUMULARE hi deu haver influït.

També m'havien fet impressió certs usos d'*envolupar* tant en llengua d'oc, com en les nostres *VidesR*, que al capdavant són quasi semi-occitanes: «que-s despulà, e sobre espines él se gità e s'*envolupà* tant fortment que tot s'i nafrà» 's'hi embolcà o rebolcà'; «atrobren lo cap de Sent Johan *envolopat* de silici, de què él anava vestit en lo desert» (amb variant *envolopat ab sacs* en el ms. B) (f° 77v2, n. 122; f° 189v1, n. 12). Ara bé aquest mot apareix amb *g-* en provençal modern: «quand vèguère aquéu mèle *agouloupà*, qu'ansin preceptavi de l'emperi» (trad. *ce mèlèze enveloppé qu'ainsi je précipitais ---*), *Calendau* VII, 26.3; «*agouloupà* de sa flassado / d'or e de rouge escarrassado, / lou capitani ---» ('enveloppé de sa mante de laine'), *Nerto* (II, 246). En oc. ant. encara tenia *v-*: «tans cavaliers / aissi ferir menudamen / que us colps autre non aten: / quan foron ben *revolopit* / e assaz massat e ferit, / ill si son partit per jostar ---», *Flamenca*, v. 7977. Tot en aqueixos passatges forma una massa: ¿podríem doncs pensar que un **engolobar* hagués passat a **egolombar* > *agombolar*? Sempre restaria en veritat la dificultat de la *-b-* per *-p-*, que ens obligaria a postular una transmissió mossàrab. I tot plegat és massa rebuscat.

Potser ens hi acostem una mica més amb un *comot*, i variant *comout* m. que el PDPF gira en «quantité; abondance» i *faire comout* «abonder en un lieu, se trouver spécialement en ce lieu», que pot resultar potser de COM-MOVITARE (cf. *mouta, mauta* «signal, sonnerie de cloches» de MOVITA, aran. *maita* 'remor que mouen els caçadors de l'isard per espantar la caça i obligar-la a sortir del seu amagatall'). Llavors el significat que indica per a *comout* el PDPF s'acosta al nostre, i -MOVITARE pogué donar *-moudar* > *-moldar*.⁵⁰ Val a dir que potser aquell matís no és ben exacte, car el que es constata, verament, per *comout* en la Cirurgia de R. d'Avinyó (Gard, c. l'a. 1200), és «gravezza, impaccio», 'nosa, la que fa un escrot massa voluminós' (*ARom.* xxv, 75). De tota manera això explicaria la terminació *oldar* però difícilment *-olar*, i gens la *-mb-*. Ho deixo consignat de tota manera, perquè no nego la possibilitat que en alguna mesura contribuís a la formació d'un nus de mots.

DERIV.: *Gombol* eiv. «alivio, consuelo» (PzCabr.); «saludem de tot bon cor / a Déu Nostru, Jesucrist: /